

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA ZDRAVOTNICKÝCH STUDIÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2016

Hana Farová

Univerzita Pardubice
Fakulta zdravotnických studií

Možnosti zkvalitnění pracovně lékařských služeb v ambulanci praktického lékaře

Hana Farová

Bakalářská práce

2016

Univerzita Pardubice
Fakulta zdravotnických studií
Akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Hana Farová**
Osobní číslo: **Z13301**
Studijní program: **B5341 Ošetřovatelství**
Studijní obor: **Všeobecná sestra**
Název tématu: **Možnosti zkvalitnění pracovně lékařských služeb v ambulanci praktického lékaře**
Zadávací katedra: **Katedra ošetřovatelství**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Studium literatury, sběr informací a popis současného stavu řešené problematiky.
2. Stanovení cílů a metodiky práce.
3. Příprava a realizace výzkumného šetření dle stanové metodiky.
4. Analýza a interpretace získaných dat.
5. Zhodnocení výsledků práce.

Rozsah grafických prací: dle doporučení vedoucího
Rozsah pracovní zprávy: 35 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

1. TUČEK, Milan, Miroslav CIKRT a Daniela PELCLOVÁ. Pracovní lékařství pro praxi: příručka s doporučenými standardy. 1. vyd. Praha: Grada, 2005, 328 s. ISBN 80-247-0927-9.
2. KOLEKTIV AUTORŮ a Eliška DASTYCHOVÁ. Pracovní lékařství. Základy primární pracovnělékařské péče. 1. vyd. Brno: NCONZO, 2005, 304 s. ISBN 80-7013-414-3.
3. Česko. Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů. In: *Zákony pro lidi.cz*. AION CS 2010-2014 [cit. 8. 12. 2014]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-372>
4. Česko. Zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů. In: *Zákony pro lidi.cz*. AION CS 2010-2014 [cit. 8. 12. 2014]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-373>
5. Česko. Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů. In: *Zákony pro lidi.cz*. AION CS 2010-2014 [cit. 8. 12. 2014]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-262>

Vedoucí bakalářské práce: MUDr. Roman Blanař
Katedra ošetrovatelství

Datum zadání bakalářské práce: 1. prosince 2014

Termín odevzdání bakalářské práce: 9. května 2016

prof. MUDr. Josef Fusek, DrSc.
děkan

L.S.

PhDr. Kateřina Horáčková, DiS.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 1. března 2016

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 29. 4. 2016

Hana Farová

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji MUDr. Romanu Blanařovi, vedoucí mé bakalářské práce za laskavost, ochotu a rady při vypracování bakalářské práce.

Dále bych chtěla poděkovat všem respondentům, kteří mi ochotně vyplnili dotazníky k výzkumu.

Poděkování patří i mé rodině, která mi byla oporou po celou dobu studia.

ANOTACE

Bakalářská práce popisuje výzkum možností pro zkvalitnění pracovně lékařských služeb poskytovaných v ambulanci praktického lékaře. Práce se skládá z teoretické a výzkumné části. Teoretická část se zabývá ochranou zdraví při práci a pracovním lékařstvím. Vyzdvihuje význam pracovního lékařství pro předcházení nemocí z povolání a pracovních úrazů. Praktická část zahrnuje průzkum úrovně znalostí o významu pracovně lékařských služeb ze strany pacientů, který má vést k návrhu opatření pro zlepšení přístupu zaměstnanců k pracovně lékařské problematice.

KLÍČOVÁ SLOVA

Práce, lékařství, zaměstnanec, nemoc, úraz, kvalita

TITLE

The possibilities of the improving of the medical care of the employees in the general practitioner's surgery

ANNOTATION

The Bachelor dissertation describes the research of the possibilities for the improvement of the occupational health services provided by the outpatient practitioner. The work consists of two parts: theory and research. The theoretical part deals with occupational health and occupational medicine. It stresses the importance of occupational health to prevent occupational diseases and accidents at work. The practical part surveys the level of knowledge about the importance of occupational health services by patients, which should lead to proposed improvements of employees attitude to occupational health issues.

KEYWORDS

Work, medicine, employee, disease, accident, quality

OBSAH

0	Úvod.....	11
I.	TEORETICKÁ ČÁST	13
1	OCHRANA ZDRAVÍ PŘI PRÁCI.....	13
1.1	Legislativní rámec	13
1.2	Pracovní lékařství.....	15
2	PRACOVNĚ LÉKAŘSKÉ SLUŽBY	17
2.1	Vymezení pracovně lékařských služeb	17
2.2	Hodnocení vlivu na zdraví	17
2.3	Pracovně lékařské prohlídky	18
2.4	Vedení zdravotnické dokumentace	19
2.5	Poradenství, školení, dohled	20
3	POVINNOSTI NA ÚSEKU PRACOVNÍHO LÉKAŘSTVÍ.....	22
3.1	Povinnosti zaměstnavatelů	22
3.2	Práva a povinnosti zaměstnanců	23
4	ROLE SESTRY V AMBULACI POSKYTOVATELE PLS	25
II.	VÝZKUMNÁ ČÁST	27
5	METODIKA VÝZKUMU.....	27
5.1	Výzkumné otázky.....	27
5.2	Charakteristika výzkumného vzorku.....	27
5.3	Zpracování získaných dat a jejich hodnocení	27
6	ANALÝZA A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ	28
7	DISKUSE.....	46
8	ZÁVĚR	50
9	SEZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH CITACÍ	52
10	SEZNAM OBRÁZKŮ	55
11	SEZNAM TABULEK	56

12 SEZNAM PŘÍLOH.....	57
PŘÍLOHA A - DOTAZNÍK	58
PŘÍLOHA B - EDUKAČNÍ MATERIÁL.....	63

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
OOPP	Osobní ochranné pracovní pomůcky
PLS	Pracovně lékařské služby
PO	Požární ochrana
PP	První pomoc

0 ÚVOD

Zdraví při práci je charakterizováno jako „tělesná, duševní a sociální pohoda při práci“ (ČEVELA, 2015, s. 13-17).

Zdraví při práci je prvořadá společenská hodnota moderní společnosti. Nelze ovšem bohužel říci, že by tak byla vnímána širokou veřejností, případně i všemi zainteresovanými účastníky pracovně právních vztahů. V současné tržní ekonomice, zaměřené především na výkon, je tak naprosto nezbytné věnovat otázkám ochrany zdraví při práci dostatečnou pozornost. Finanční ztráty způsobené pracovními úrazy a nemocemi z povolání dostatečně ukazují praktické dopady podcenění otázek ochrany zdraví při práci (ČEVELA, 2015, s. 13-17).

Faktory, které působí nejvyšší měrou na zdraví, ať už pozitivně či negativně, se nazývají determinanty zdraví. Zahrnují všechny vnější faktory sociálního, ekonomického a fyzického prostředí člověka. Uvážíme-li skutečnost, že běžný člověk stráví při práci podstatnou část svého života, jeví se tak pracovní prostředí jako jedna ze stěžejních determinant zdraví (ČEVELA, 2015, s. 13-17).

Zájem státu na ochraně zdraví při práci je vyjádřen příslušnou legislativou. Tyto právní předpisy definují základní pojmy na tomto úseku a stanoví konkrétní povinnosti pro zaměstnavatele, zaměstnance, státní orgány a další subjekty (ŠVÁBOVÁ, 2015, s. 17-21).

Z hlediska lékařského se zdravím při práci zabývá především pracovní lékařství, které je ve vyspělých státech uznáváno jako samostatný lékařský obor (ŠVÁBOVÁ, 2015, s. 15-16).

V oboru pracovního lékařství přísluší hlavní úloha praktickým pracovním lékařům, kteří jsou poskytovateli primární péče. V rámci primární péče jsou poskytovány tzv. pracovně lékařské služby (dále PLS). Tyto služby se zaměřují zejména na prevenci, která je nezbytným prostředkem k podpoře a zachování zdraví zaměstnanců. Konkrétním nástrojem v oblasti prevence jsou pak zejména preventivní prohlídky, které mají za úkol poznávání rizikových faktorů pro možné ohrožení zdraví při práci a odhalování raných stádií nemocí. Dále může být v rámci těchto služeb poskytován zdravotní dohledy- tedy kontrola pracovišť, školení zaměstnanců, poradenství apod. (ŠVÁBOVÁ, 2015, s. 17-19).

Ve své bakalářské práci jsem se zaměřila na uvedené PLS. Dala jsem si za cíl provést a popsat výzkum poznatků, které by se mohly stát podkladem pro další kroky s cílem zkvalitnění pracovně lékařských služeb poskytovaných v ambulanci praktického lékaře.

Práce se skládá z teoretické a výzkumné části. Teoretická část se zabývá ochranou zdraví při práci a pracovním lékařstvím s jejich dopady do celospolečenských ztrát způsobených nemocemi z povolání a pracovními úrazy a nákladů jejich léčby. Praktická část zahrnuje průzkum úrovně znalostí o významu pracovních lékařských služeb ze strany zaměstnanců, který má vést k návrhu opatření pro zlepšení přístupu zaměstnanců k pracovních lékařské problematice.

Dané téma jsem si zvolila, jelikož v něm mohu uplatnit své praktické zkušenosti. Pracuji v ambulanci praktického lékaře, kde jsou vedle běžného provozu poskytovány i pracovních lékařské služby. Průměrně provedeme cca 70 pracovních lékařských prohlídek každý měsíc. Reakce a postoj jednotlivých zaměstnanců při pracovních prohlídkách se mi staly inspirací pro mé téma. Mnoho zaměstnanců k nám chodí pravidelně. Troufám si říci, že převážné většině tyto prohlídky nevadí, ba dokonce chodí rádi. Ovšem najdou se mezi nimi bohužel i jedinci, kteří nám nepokrytě dávají najevo, jak je tyto prohlídky obtěžují a podstupují je pouze neradi a z povinnosti. Takové situace jsou pro nás při našem pracovním zatížení velmi stresové a demotivující. Zaměřila jsem se proto právně na výzkum skutečností, jež by mohly přinést zlepšení a zpříjemnit pracovních lékařské prohlídky pro zaměstnance i zdravotnický personál.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 OCHRANA ZDRAVÍ PŘI PRÁCI

1.1 Legislativní rámec

Kodexem (základním právním předpisem) právního odvětví pracovního práva je zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů. Tento předpis věnuje problematice bezpečnosti a ochrany zdraví při práci celou svou pátou stejnojmennou část. Tato část se dělí celkem na tři hlavy, a to I. Předcházení ohrožení života a zdraví při práci, II. Povinnosti zaměstnavatele, práva a povinnosti zaměstnance a III. Společná ustanovení. Přes poměrně omezený počet paragrafů (§ 101 – 108) stanoví zákoník práce základní práva a povinnosti účastníků pracovně právních vztahů na úseku zdraví při práci. Již v prvním paragrafu 101 shrnuje celý komplex těchto právních vztahů do zásady, že „Zaměstnavatel je povinen zajistit bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců při práci s ohledem na rizika možného ohrožení jejich života a zdraví, která se týkají výkonu práce (dále jen "rizika"). V následujících ustanoveních zákoník práce poté blíže vymezuje a konkretizuje nejdůležitější zásady a postupy při ochraně zdraví na pracovišti (Zákon č. 262/2006 Sb.).

Zákon o ochraně veřejného zdraví č. 258/2000 Sb., účinný od 1. 1. 2001, stanoví práva a povinnosti osob na úseku ochrany veřejného zdraví a upravuje výkon státní správy v této oblasti.

Zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, který dlouhé roky zastřešujícím způsobem upravoval oblast zdravotní péče, byl s účinností od 1. 4. 2012 zrušen a nahrazen zákonem č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách). Zákon o zdravotních službách podle svého úvodního § 1 „upravuje zdravotní služby a podmínky jejich poskytování a s tím spojený výkon státní správy, druhy a formy zdravotní péče, práva a povinnosti pacientů a osob pacientům blízkých, poskytovatelů zdravotních služeb, zdravotnických pracovníků, jiných odborných pracovníků a dalších osob v souvislosti s poskytováním zdravotních služeb, podmínky hodnocení kvality a bezpečí zdravotních služeb, další činnosti související s poskytováním zdravotních služeb a zapracovává příslušné předpisy Evropské unie“. Tento zákon je tak obecným právním předpisem i pro oblast pracovního lékařství. Dále uvedená legislativa je k němu v pozici speciálních právních předpisů (Zákon č. 372/2011 Sb.).

Základním právním předpisem pro oblast pracovního lékařství je zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon je účinný od 1. 4. 2012 a byl již čtyřikrát novelizován. Zákon má celkem 7 hlav. Pracovnímu lékařství se věnuje hlava IV, kde je upravena posudková péče a lékařské posudky, pracovně lékařské služby a posuzování nemocí z povolání. Zde je definován pojem pracovně lékařských služeb, upraveno je zde posuzování pracovní způsobilosti, nemoci z povolání apod. Pracovně lékařské služby jsou v § 53 definovány jako „zdravotní služby preventivní, jejichž součástí je hodnocení vlivu pracovní činnosti, pracovního prostředí a pracovních podmínek na zdraví, provádění preventivních prohlídek a hodnocení zdravotního stavu za účelem posuzování zdravotní způsobilosti k práci, poradenství zaměřené na ochranu zdraví při práci a ochranu před pracovními úrazy, nemocemi z povolání a nemocemi souvisejícími s prací, školení v poskytování první pomoci a pravidelný dohled na pracovištích a nad výkonem práce nebo služby (dále jen „práce““ (Zákon č. 373/2011 Sb.).

Prováděcím předpisem k uvedenému zákonu je vyhláška č. 79/2013 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, (vyhláška o pracovně lékařských službách a některých druzích posudkové péče), ve znění pozdějších předpisů. Tato vyhláška upravuje obsah pracovně lékařských služeb, jejich organizaci a dokumentaci s nimi spojenou. Nejvíce prostoru vyhláška věnuje právní úpravě lékařských prohlídek ke zjištění zdravotního stavu ke vzdělávání a v průběhu vzdělávání, pracovně lékařských prohlídek a odborných vyšetření. Vyhláška také vymezuje lékařské posudky o zdravotní způsobilosti k zaměstnání (Zákon č. 373/2011 Sb.).

Bezpečnost a ochrana zdraví při práci je široká mezioborová disciplína, která zahrnuje poznatky a pravidla z mnoha oborů. Nemá žádnou oficiální definici a v odborné literatuře je nahlížena a definována z různých úhlů pohledu. Nejčastěji je chápána jako souhrn opatření stanovených právními předpisy a zaměstnavatelem, která mají předcházet ohrožení nebo poškození lidského zdraví v pracovním procesu (HRNČÍŘ, 2015, s. 3-5).

V praktické rovině obvykle zahrnuje problematiku managementu rizik, technické a organizační požadavky na pracovní prostředí, na organizaci práce a na pracovní postupy, hygienu práce, zakázané práce a pracoviště, bezpečnost technických zařízení, pracovně lékařské služby, osobní ochranné pracovní prostředky, bezpečnostní značení a signály, školení zaměstnanců, pracovní úrazovost a nemoci z povolání (MACHARTOVÁ, 2015, s. 47-48).

Pro českou republiku jako členský stát EU je základním právním rámcem v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci Směrnice rady č. 89/391/EHS z 12. června 1989 o zavedení opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců při práci. Kromě zákoníku práce jsou dalšími právními předpisy regulujícími danou oblast ještě zákon č. 309/2006 Sb., zákon o zajištění dalších podmínek BOZP, zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci, nařízení vlády č. 101/2005 Sb., o podrobnějších požadavcích na pracoviště a pracovní prostředí (ŠVÁBOVÁ, 2015, s. 20-21).

1.2 Pracovní lékařství

Pracovní lékařství je samostatný interdisciplinární obor. Zabývá se vlivem práce, pracovního prostředí a pracovních podmínek na zdraví pracovníků, prevencí, diagnostikou, léčbou a posudkovými aspekty nemocí způsobených nebo zhoršovaných prací a dohledem nad dodržováním zdravotně přijatelných pracovních podmínek (MACHARTOVÁ, 2015, s. 45).

Úkolem pracovního lékařství je prevence poškození zdraví pracovníků vlivem práce, zlepšení jejich zdravotního stavu, podpora zdravého životního stylu, zlepšování, případně udržení zdravotní způsobilosti k práci a dlouhodobé udržení pracovní schopnosti (PAVLÍČKOVÁ, 2010, s. 101-104).

Pracovní lékařství integruje poznatky především z oblasti hygieny práce, fyziologie a psychologie práce, průmyslové toxikologie, nemocí z povolání a všeobecného lékařství (SOVOVÁ, 2015, s. 14-15).

Konkrétně pracovní lékařství provádí následující činnosti:

- zkoumá a hodnotí pracovní vlivy, které působí na zdravotní stav pracovníků, hodnotí zdravotní rizika při práci a navrhuje opatření k jejich minimalizaci,
- sleduje zdravotní stav, diagnostikuje nemoci související s prací a podílí se na jejich léčbě a prevenci, zabývá se problematikou pracovních úrazů
- posuzuje zdravotní způsobilost k práci a vhodnost pracovního zařazení, posuzuje, uznává, hlásí, eviduje a dispenzarizuje nemoci z povolání a ohrožení nemocemi z povolání a podílí se na jejich léčbě a prevenci, rozhoduje o ukončení nemocí z povolání, popřípadě ohrožení nemocí z povolání (HRNČÍŘ, 2012, s. 3-5).

Činnosti pracovního lékařství jsou prováděny jak pro potřeby státu (prevence nemocí z povolání a pracovních úrazů, státní kontrola pracovních podmínek, vědecko-výzkumná a metodická činnost), tak zejména pro potřeby zaměstnavatelů a zaměstnanců, kde má charakter pracovně lékařských služeb (ŠVÁBOVÁ, 2013, s. 78-80, Zákon č. 373/2011 Sb.).

Z organizačního hlediska poskytují pracovně lékařské služby jednak specializovaná zdravotnická zařízení pracovně lékařské péče, jednak ostatní zdravotnická zařízení, která jsou odborně k poskytování jednotlivých pracovně lékařských služeb způsobilá. Pracovně lékařskou péči je možné rozdělit na základní (primární) a specializovanou (sekundární). Základní pracovně lékařská péče je poskytována zejména pracovními lékaři, praktickými lékaři a lékaři splňujícími podmínky pro poskytování jednotlivých činností. Specializovaná pracovně lékařská péče je poskytována specifickými zdravotnickými zařízeními, např. centry pracovního lékařství, klinikami a odděleními pracovního lékařství, laboratořemi a vědecko-výzkumnými pracovišti apod. (ŠUBRT, 2015, s. 11-15).

2 PRACOVNĚ LÉKAŘSKÉ SLUŽBY

2.1 Vymezení pracovních lékařských služeb

Pracovní lékařské služby jsou zákonem definovány jako zdravotní služby preventivní, jejichž součástí je hodnocení vlivu pracovní činnosti, pracovního prostředí a pracovních podmínek na zdraví, provádění preventivních prohlídek a hodnocení zdravotního stavu za účelem posuzování zdravotní způsobilosti k práci, poradenství zaměřené na ochranu zdraví při práci a ochranu před pracovními úrazy, nemocemi z povolání a nemocemi souvisejícími s prací, školení v poskytování první pomoci a pravidelný dohled na pracovištích a nad výkonem práce (TUČEK, 2005, s. 18-19).

Pracovní lékařské služby jsou tak komplexem, jejich obsahem je zejména preventivní, diagnostická, konzultační a posudková péče. Specifičnost těchto služeb spočívá jednak v okruhu osob, kterým jsou poskytovány – zaměstnancům, a jednak ve způsobu, jakým jsou poskytovány - tedy na základě smlouvy mezi poskytovatelem zdravotních služeb a zaměstnavatelem. Poskytovateli pracovních lékařských služeb jsou lékaři a zdravotnická zařízení z oboru pracovního lékařství (ŠVÁBOVÁ, 2013, s. 75-78, BRHEL, 2005, s. 124-125).

Pracovní lékařské služby hradí zaměstnavatel s výjimkou posuzování nemocí z povolání, sledování vývoje zdravotního stavu u nemocí z povolání, ohrožení u nemocí z povolání a následných prohlídek (ŠVÁBOVÁ, 2013, s. 146).

2.2 Hodnocení vlivu na zdraví

V rámci hodnocení vlivu pracovní činnosti, pracovního prostředí a pracovních podmínek na zdraví poskytovatel pracovních lékařských služeb zkoumá a vyhodnocuje, jakou měrou a jakým způsobem vykonávaná práce, prostředí a podmínky jejího vykonávání mohou negativně působit na zdraví zaměstnanců (DOSTÁL, 2008, s. 92).

Vliv pracovní činnosti, pracovního prostředí a pracovních podmínek na zdraví je systematizován prostřednictvím tzv. kategorizace prací. Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, stanoví každému zaměstnavateli povinnost provádět tuto kategorizaci. Účelem kategorizace prací je stanovení míry rizika u vykonávaných prací z hlediska ochrany zdraví při práci a přijetí potřebných opatření ke snížení míry rizika (PAVLÍČKOVÁ, 2010, s. 102).

Existují 4 kategorie prací, které zařazují práce vzestupně podle míry rizika, tedy od prací, u nichž se nepředpokládá žádný negativní vliv na zdraví až po práce vysoce rizikové i za použití ochranných opatření (ŠVÁBOVÁ, 2013, s. 9-16).

Měření a vyšetření pro účely zařazení prací do druhé, třetí nebo čtvrté kategorie může zaměstnavatel provést jen prostřednictvím držitele osvědčení o akreditaci nebo držitele autorizace k příslušným měřením nebo vyšetřením. Na základě uvedených měření a vyšetření je zaměstnavatel povinen zpracovat a následně předložit územně příslušné hygienické stanici návrh na kategorizaci prací z hlediska hygieny práce, pokud se jedná o práce třetí a čtvrté kategorie. Tato hygienická stanice poté o zařazení rozhodne jako státní orgán ochrany veřejného zdraví. Do druhé kategorie zařazuje práce přímo zaměstnavatel, což je povinen příslušné hygienické stanici oznámit. Práce takto nezařazené do druhé až čtvrté kategorie jsou pak považovány za práce první kategorie (ŠVÁBOVÁ, 2013, s. 9-16).

2.3 Pracovně lékařské prohlídky

Pracovně lékařské prohlídky zahrnují provádění preventivních prohlídek a hodnocení zdravotního stavu za účelem posuzování zdravotní způsobilosti k práci (BRHEL, 2007, s. 105).

Každý zaměstnavatel bez ohledu na to, kolik lidí zaměstnává je povinen smluvně zajistit pro své zaměstnance pracovně lékařské služby, zejména za účelem prevence včetně ochrany zdraví zaměstnanců před nemocemi z povolání a jinými poškozeními zdraví z práce a prevenci úrazů (ŽÍDKOVÁ, 2013, s. 16-20).

Uvedenou preventivní úlohu plní zejména preventivní zdravotní prohlídky. Tyto prohlídky jsou upraveny ve vyhlášce č. 79/2013 Sb., kde jsou definovány jako pracovně lékařské prohlídky, které se provádějí za účelem vyloučení nemocí, vad nebo stavů, které omezují nebo vylučují zdravotní způsobilost ke konkrétní práci (ŽÍDKOVÁ, 2013, s. 16-20).

Pracovně lékařskými prohlídkami jsou:

- a) vstupní prohlídka, prohlídka periodická a prohlídka mimořádná, které se provádějí za účelem posouzení zdravotní způsobilosti ve vztahu k práci
- b) výstupní lékařská prohlídka
- c) lékařská prohlídka po skončení rizikové práce, tzv. následná prohlídka

Vstupní prohlídka se provádí za účelem zajištění, aby k výkonu práce v podmínkách s předpokládanou zdravotní náročností nebyla zařazena osoba ucházející se o zaměstnání, jejíž zdravotní způsobilost neodpovídá zařazení k předpokládané práci. Tato prohlídka se provádí také před převedením zaměstnance na jinou práci, pokud jde o práci vykonávanou za odlišných podmínek (ŽÍDKOVÁ, 2013, s. 16-20).

Periodická prohlídka se provádí za účelem zjištění včasné změny zdravotního stavu vzniklé v souvislosti se zdravotní náročností vykonávané práce nebo stárnutím organismu, kdy další výkon práce by mohl vést k poškození zdraví posuzovaného zaměstnance, nebo k poškození zdraví jiných osob. Tyto prohlídky se provádí v termínech stanovených podle kategorií prací, a to v první kategorii jednou za šest let (po 50 letech věku za 4 roky), ve druhé kategorii jednou za pět let (tři roky), ve druhé rizikové a třetí kategorii jednou za dva roky a ve čtvrté kategorii jednou za rok (ŽÍDKOVÁ, 2013, s. 16-20).

Mimořádná prohlídka se provádí za účelem zjištění zdravotního stavu posuzovaného zaměstnance v případě důvodného předpokladu, že došlo ke ztrátě nebo změně zdravotní způsobilosti k práci nebo pokud dojde ke zvýšení míry rizika již dříve zohledněného rizikového faktoru pracovních podmínek (ŽÍDKOVÁ, 2013, s. 16-20).

Výstupní prohlídka se provádí na základě žádosti zaměstnance, nebo pokud tak stanoví jiný zákon, za účelem zjištění zdravotního stavu zaměstnance v době ukončení výkonu práce, a to s důrazem na zjištění takových změn zdravotního stavu, u kterých lze předpokládat souvislost se zdravotní náročností vykonávané práce. Dále se provádí při ukončení pracovněprávního nebo obdobného vztahu a při převedení na práci se sníženou zdravotní náročností ve smyslu snížení míry rizika nebo na práci konanou za příznivějších pracovních podmínek, než ke kterým byla posouzena zdravotní způsobilost zaměstnance (ŽÍDKOVÁ, 2013, s. 16-20).

Následná prohlídka se provádí za účelem včasného zjištění změn zdravotního stavu vzniklých v souvislosti s prací za takových pracovních podmínek, jejichž důsledky se mohou projevit i po ukončení práce, a to za účelem včasného zajištění potřebné zdravotní péče, popřípadě odškodnění (ŽÍDKOVÁ, 2013, s. 16-20, HRNČÍŘ, 2015, s. 3-4).

2.4 Vedení zdravotnické dokumentace

Vedení zdravotní dokumentace je obecně upraveno ve vyhlášce č. 98/2012 Sb., o zdravotnické dokumentaci. Ustanovení § 2 uvádí, že součástí dokumentace jsou v případě pracovně

lékařských služeb údaje o obsahu a podmínkách výkonu práce, k níž je zdravotní stav zaměstnance sledován, a to včetně údajů o zařazení jednotlivých faktorů pracovního prostředí do příslušné kategorie 6), výsledky biologických expozičních testů, dávky ionizujícího záření a další údaje podstatné pro hodnocení vlivu pracovních podmínek na zdraví zaměstnance a dále písemné informace o dosavadním zdravotním stavu nebo o jeho vývoji předané registrujícím poskytovatelem v oboru všeobecné praktické lékařství (ŠUBRT, 2015, s. 60, GAJDOŠÍKOVÁ, 2015, s. 46-47).

Stěžejní součástí zdravotnické dokumentace v případě pracovně lékařských služeb jsou lékařské posudky o zdravotní způsobilosti k práci. Tyto posudky upravuje zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách. Lékařský posudek je výsledkem posouzení zdravotní způsobilosti nebo zdravotního stavu posuzované osoby (uchazeče o zaměstnání nebo zaměstnance). Příslušný poskytovatel ho vydává na základě zhodnocení výsledků pracovně lékařské prohlídky, výpisu ze zdravotnické dokumentace vedené o posuzované osobě a zdravotní náročnosti a podmínek, za kterých je činnost vykonávána (ŠUBRT, 2015, s. 158-171).

Důležitým podkladem pro vydání lékařského posudku je výpis ze zdravotnické dokumentace od registrujícího lékaře zaměstnance (ŠUBRT, 2015, s. 46).

2.5 Poradenství, školení, dohled

V rámci těchto činností poskytují provozovatelé pracovně lékařských služeb poradenství zaměřené na ochranu zdraví při práci a ochranu před pracovními úrazy, nemocemi z povolání a nemocemi souvisejícími s prací, včetně školení v poskytování první pomoci (ŠVÁBOVÁ, 2013, s. 15-16).

Důležitou činností je pravidelný dohled na pracovištích a nad výkonem práce. Povinnost vykonávat pravidelný dohled na pracovištích zaměstnavatele je poskytovateli pracovně lékařských služeb uložena v ustanovení § 57 odst. 1 písm. c) zákona č. 373/2011 Sb. o specifických zdravotních službách (ŠVÁBOVÁ, 2013, s. 16).

Podstatou těchto prohlídek je ověření, jakým způsobem mohou pracovní podmínky a pracovní návyky ovlivňovat zdraví zaměstnanců (BRHEL, 2007, s. 105-106).

Dohlídku na pracovišti vykonává lékař v rámci pracovně lékařských služeb nejméně jednou za rok. Provádí se nejen přímo na pracovišti, ale i v dalších prostorech, které slouží zaměstnancům,

např. jídelny, ubytovny, odpočinkové prostory apod. Zaměstnavatel je povinen poskytnout lékaři všestrannou součinnost, zejména mu umožnit plný přístup na všechna pracoviště a další uvedené prostory. Zároveň musí zaměstnavatel lékaři poskytnout údaje o evidenci rizikových prací, zásobování pitnou vodou, výsledcích jednotlivých měření koncentrací látek, charakteru práce, technologie, materiálu apod. (ŠVÁBOVÁ, 2013, s. 16-18).

O dohlídce na pracovišti musí lékař sepsat protokol. V protokolu je nutno uvést identifikace nebezpečí, hodnocení rizik možného ohrožení na zdraví zaměstnanců, zhodnocení zdravotní náročnost práce. Součástí protokolu je rovněž stanovení míry zátěže: biologickými faktory (fyzická a psychická zátěž, zřaková zátěž, práce s biologickými činiteli), chemickými faktory (chemické látky), fyzikálními faktory (hluk, vibrace, prach, neionizující záření) (MACHARTOVÁ, 2015, s. 47-48).

Po provedení dohlídky je úkolem lékaře, aby posoudil důsledky vlivu práce na zaměstnance i při změně pracovních postupů, navrhnul zaměstnavateli opatření nebo zhodnotil výsledky navržených opatření a poskytl poradenství a konzultace zaměstnavateli i zaměstnancům (MACHARTOVÁ, 2015, s. 47-49).

3 POVINNOSTI NA ÚSEKU PRACOVNÍHO LÉKAŘSTVÍ

3.1 Povinnosti zaměstnavatelů

Povinností zaměstnavatelů je především předcházení pracovním úrazům a nemocem z povolání. Tuto povinnost zaměstnavatelé plní především řádným zajišťováním bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Příslušné zákonné a prováděcí právní předpisy stanoví zaměstnavatelům mnoho úkolů na tomto úseku (ŠUBRT, 2015, s. 71-72).

Velikost organizace (podle počtu zaměstnanců) určuje, jakou formou zajistí zaměstnavatel tyto povinnosti. Pokud má organizace do 25 zaměstnanců, zajistí úkoly na poli BOZP sám zaměstnavatel, má-li potřebné znalosti. V případě, že má organizace 26-500 zaměstnanců, může opět tyto úkoly zajistit sám zaměstnavatel, je-li odborně způsobilý. Jinak si musí zajistit tzv. odborně způsobilou osobu (v pracovním poměru nebo obchodním vztahu). Při počtu zaměstnanců vyšším než 500 je zaměstnavatel povinen zajistit tuto odborně způsobilou osobu vždy (ŠUBRT, 2015, s. 67-69).

Hlavními úkoly zaměstnavatele na úseku bezpečnosti a ochrany zdraví při práci jsou:

- zajistit bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců při práci s ohledem na rizika možného ohrožení jejich života a zdraví, která se týkají výkonu práce
- zajistit zaměstnancům školení o právních a ostatních předpisech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a dále soustavně vyžadovat a kontrolovat jejich dodržování
- zajistit si poskytovatele pracovních lékařských služeb (zdravotní prohlídky zaměstnanců, pravidelný dohled na pracovišti, odborná poradenská činnost)
- soustavně vyhledávat nebezpečné činitele a procesy pracovního prostředí a pracovních podmínek, zjišťovat jejich příčiny a zdroje
- provést kategorizaci prací, následně zabezpečit měření rizikových faktorů, která vyplynula z kategorizace prací, případně zavést evidenci rizikové práce
- zajistit provádění vstupních a periodických lékařských prohlídek smluvním lékařem pracovních lékařských služeb
- přijmout opatření pro případ zdolávání mimořádných událostí (havárie, požáry, povodně), jiných nebezpečí a evakuace zaměstnanců
- vydat vnitřní směrnici řešící poskytování osobních ochranných pracovních prostředků (OOPP), mycích, čistících a dezinfekčních prostředků a ochranných nápojů na základě zhodnocení rizik

- vypracovat roční plán (lhůtník) zákonného školení zaměstnanců BOZP, PO a popřípadě dalších souvisejících činností
- vypracovat roční plán (lhůtník) revizí technických zařízení, odborných prohlídek a kontrol technického zařízení
- zajistit zaměstnancům poskytnutí první pomoci (ŠUBRT, 2015, s. 63-65).

3.2 Práva a povinnosti zaměstnanců

Základní práva a povinnosti zaměstnance v oblasti bezpečnosti práce a ochrany zdraví na pracovišti jsou uvedeny § 106 zákoníku práce v plném znění Zákoníku práce v § 106 "Práva a povinnosti zaměstnance" (ŠUBRT, 2015, s. 73-74).

Zaměstnanci mají právo na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, na informace o rizicích jejich práce a na informace o opatřeních na ochranu před jejich působením (Zákon č. 262/2006 Sb.).

Zaměstnanci jsou oprávněni odmítnout výkon práce, která bezprostředně a závažným způsobem ohrožuje jejich život nebo zdraví, popř. život nebo zdraví jiných osob a takové odmítnutí nelze posuzovat jako nesplnění povinnosti zaměstnance (ŠUBRT, 2015, s. 73-74).

Každý zaměstnanec je povinen dbát podle svých možností o svou vlastní bezpečnost a zdraví osob, kterých se bezprostředně dotýká jeho jednání (ŠUBRT, 2015, s. 73).

Povinnosti zaměstnanců v oblasti BOZP:

- účastnit se školení zajišťovaných zaměstnavatelem v zájmu bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a podrobit se ověření jejich znalostí
- podrobit se lékařským prohlídkám, očkování, vyšetření a diagnostickým zkouškám stanoveným zvláštními právními předpisy
- dodržovat právní a ostatní předpisy a pokyny zaměstnavatele k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci
- dodržovat při práci stanovené pracovní postupy
- nepožívat alkoholické nápoje a jiné návykové látky na pracovištích zaměstnavatele a v pracovní době i mimo tato pracoviště, a nekouřit na pracovištích, kde pracují také nekuřáci
- oznamovat svému nadřízenému nedostatky a závady na pracovišti

- podrobit se na pokyn příslušného vedoucího zaměstnance stanoveného v pracovním řádu zjištění, zda není pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek (MACHARTOVÁ, 2015, s. 51-53).

Povinnosti zaměstnance z hlediska závodní preventivní péče:

- při závodní preventivní péči si zaměstnanec nemůže svobodně zvolit lékaře
- zaměstnanec je povinen podrobit se na vyzvání zaměstnavatele preventivní prohlídce podle zdravotních předpisů u lékaře, kterého si k výkonu závodní preventivní péče zvolí zaměstnavatel
- neuposlechnutí takové výzvy je možno posuzovat jako porušení pracovní kázně
- odmítnutí uchazeče o práci podrobit se vstupní prohlídce je důvodem pro neuzavření pracovní poměru (ŠUBRT, 2015, s. 71-73, s. 184-186).

4 ROLE SESTRY V AMBULACI POSKYTOVATELE PLS

Nezanedbatelnou úlohu v poskytování pracovně lékařských služeb má i všeobecná sestra v ordinaci praktického lékaře. Jako v každé jiné profesi jsou i na tomto úseku rozhodující dovednosti, znalosti a vzdělání všeobecné sestry.

Povinností sestry je samostatně zabezpečit nezbytnou administrativu, v rámci níž organizuje pracovně lékařské služby, tzn., objednává pacienty, koordinuje pracovně lékařské prohlídky, vede evidenci zaměstnanců a provádí zápisy a účtování.

Během vyšetření zaměstnanců samostatně provádí:

- měření výšky, hmotnosti, zraku, barvocitu, sluchu
- měření krevního tlaku a tepové frekvence
- odběr biologického materiálu, vyšetření moči chemicky indikačním papírkem
- u zákonem stanovených profesí natčení EKG křivky

Úkolem sestry je také vedení dokumentace, tj.:

- evidence vystavených posudků o zdravotní způsobilosti, přidělení evidenčního čísla
- jeden posudek založí do zdravotnické dokumentace, dva obdrží zaměstnanec
- poučení zaměstnance o možnosti odvolání proti posudku do 10 pracovních dní
- všechny tři vystavené posudky musí být podepsány zaměstnancem
- dokumentace pracovně lékařských prohlídek se zakládá odděleně od karet pacientů registrovaných v ordinaci

Spolu s lékařem je sestra dále účastna dohlídek a prověrek BOZP na pracovišti, kde je jejím úkolem zejména lékárníček PP, označení a expirace jejich obsahu, kontrola pracovního prostředí a hygienických podmínek a účast na proškolení PP u zaměstnanců.

V neposlední řadě má sestra úkoly i v rámci dalších služeb poskytovaných zaměstnavatelům v rámci PLS:

- provádí očkování hrazené zaměstnavatelem v rámci benefitů
- natáčí spirometrii
- zajišťuje další speciální vyšetření dle požadavku zaměstnavatele, odběry krve, ultrazvukové vyšetření a další
- veškeré výsledky zdokumentuje a předá lékaři

Z výše uvedeného výčtu činností je zřejmé, že všeobecná sestra v ambulanci praktického lékaře má nezastupitelnou úlohu v poskytování pracovně lékařských služeb.

II. VÝZKUMNÁ ČÁST

5 METODIKA VÝZKUMU

Tato bakalářská práce je prací teoreticko-výzkumnou. Data jsem získala pomocí dotazníkového šetření, které bylo zcela anonymní. Dotazník jsem si sama vytvořila a skládal se z 14 otázek, které byly uzavřené i otevřené (viz Příloha A). Celkem jsem rozdala 60 dotazníků v tištěné podobě. Vráceno bylo 58 dotazníků, z nichž 2 byly vyplněné neúplně, proto nebyly použity do analýzy dat. Výzkum probíhal od 22. 2. do 18. 3. 2016.

5.1 Výzkumné otázky

Otázky výzkumného šetření byly stanoveny na základě stanovených cílů.

1. Jaká je důslednost vyžadování prohlídek v jednotlivých pracovních odvětvích?
2. Jaká je důslednost vyžadování prohlídek v jednotlivých profesích?
3. Jaká je spokojenost s prohlídkami v jednotlivých profesích?
4. Jaká je informovanost o povinnosti pracovních prohlídek v jednotlivých profesích?
5. Jaký význam je přikládán prohlídkám v závislosti na stupni dosaženém vzdělání?

5.2 Charakteristika výzkumného vzorku

Dotazník byl rozdán 60 osobám obou pohlaví, které dochází na pracovně lékařské prohlídky do ordinace praktického lékaře. Jedná se o zaměstnance 7 organizací, pro které jsou vykonávány pracovně lékařské služby na smluvním základě. U respondentů nebylo rozlišováno pohlaví. Jednalo se o osoby v produktivním věku v rozmezí od 18 a výše. Respondenti vykonávají celou škálu pracovního zařazení od dělnických profesí až po manažerské pozice.

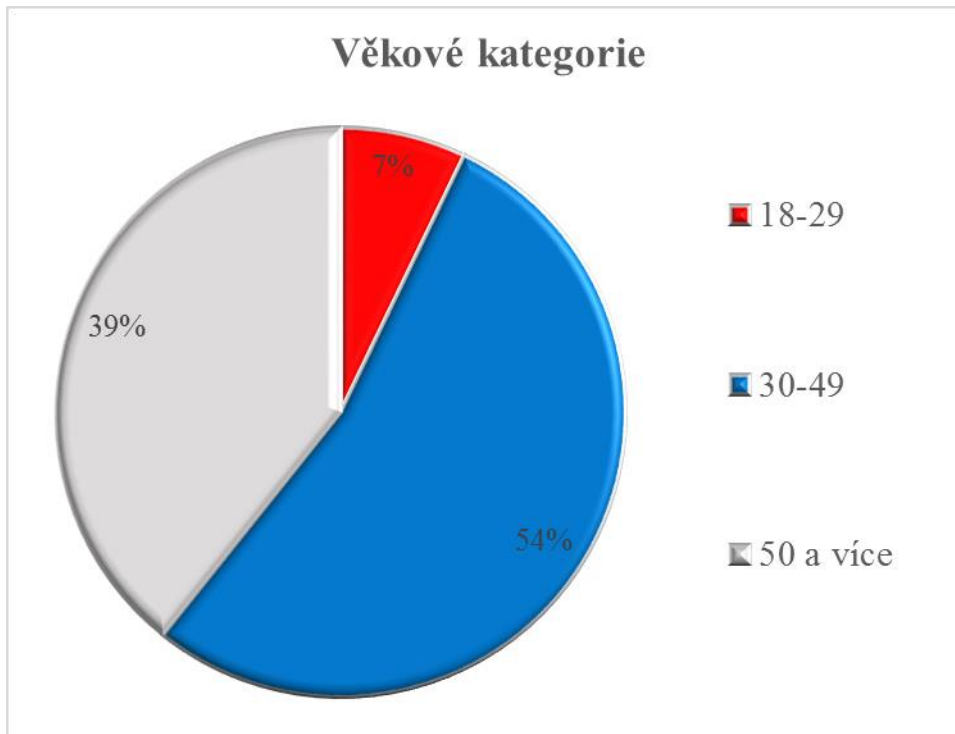
5.3 Zpracování získaných dat a jejich hodnocení

Při zpracování výsledků byl použit program Microsoft Office Word 2016 pro textovou formu. Dále byl použit program Microsoft Office Excel 2016, kde byla data vyhodnocena a zpracována formou grafů a tabulek.

6 ANALÝZA A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ

Otázka č. 1: Uveďte, do jaké věkové kategorie patříte

U této otázky se měli respondenti zařadit do jedné ze tří kategorií.

Obrázek 1 Věk respondentů

Věkové kategorie jsem pro přehlednost rozdělila do tří skupin. Nejpočetnější skupinu tvořili respondenti ve věku 30 – 49 let, a to 54%. Druhou skupinu tvořili respondenti ve věku nad 50 let a to 39%. Nejméně početnou skupinu tvořili respondenti ve věku 18 – 29 let, a to 7%.

Otázka č. 2: Vaše nejvyšší dosažené vzdělání

Respondenti měli odpovědět, jaké mají nejvyšší dosažené vzdělání. Na výběr měli čtyři možnosti.

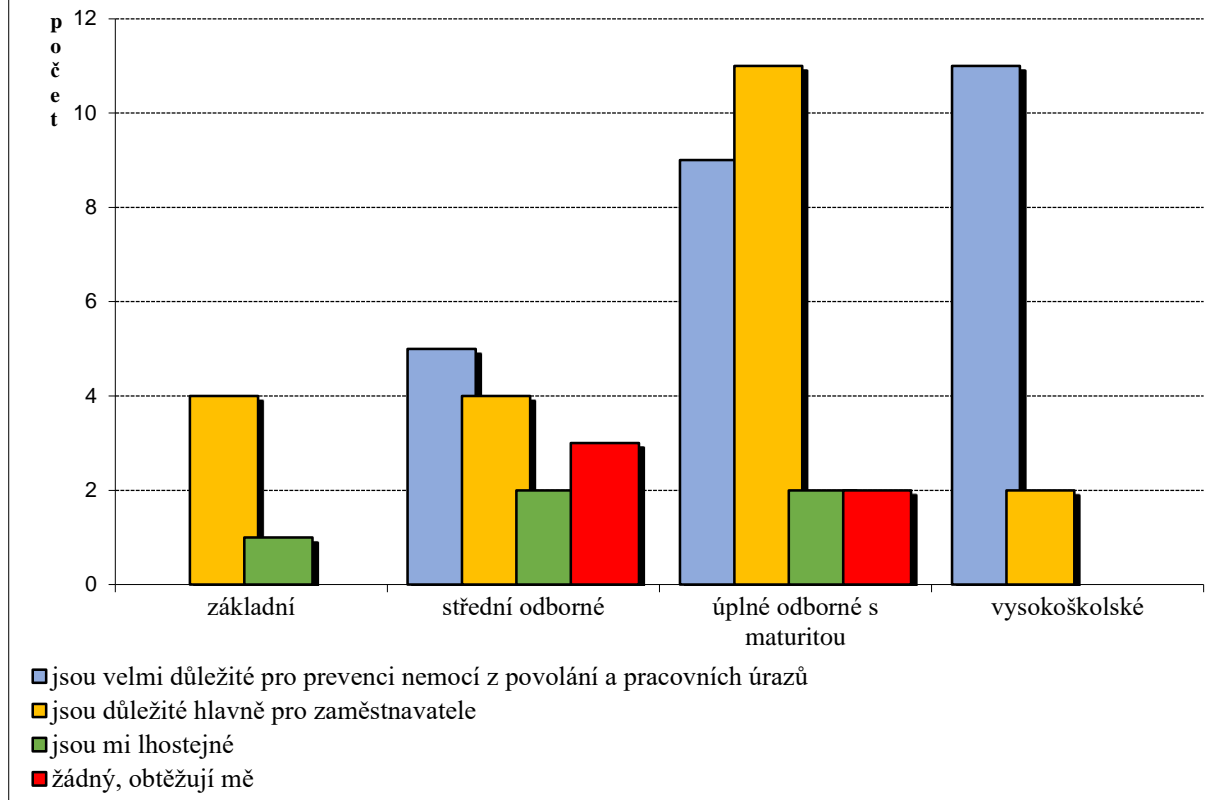
Tabulka 1 Vzdělání

Vzdělání	Počet	%
základní	5	9%
střední odborné	14	25%
úplné odborné s maturitou	24	43%
vysokoškolské	13	23%
Celkem	56	100%

Zkoumala jsem spektrum nejvyššího dosaženého vzdělání respondentů.

Vzdělání jsem rozdělila do čtyř základních skupin. Nejvyšší počet respondentů je ve skupině úplné střední s maturitou (43%). Následována je téměř shodnými skupinami se středním odborným vzděláním (25 %) a vysokoškolským vzděláním (23 %). Nejméně respondentů je ve skupině se základním vzděláním (9%).

Význam prohlídek v porovnání s nejvyšším dosaženým vzděláním

Obrázek 2 Význam prohlídek v porovnání s nejvyšším dosaženým vzděláním

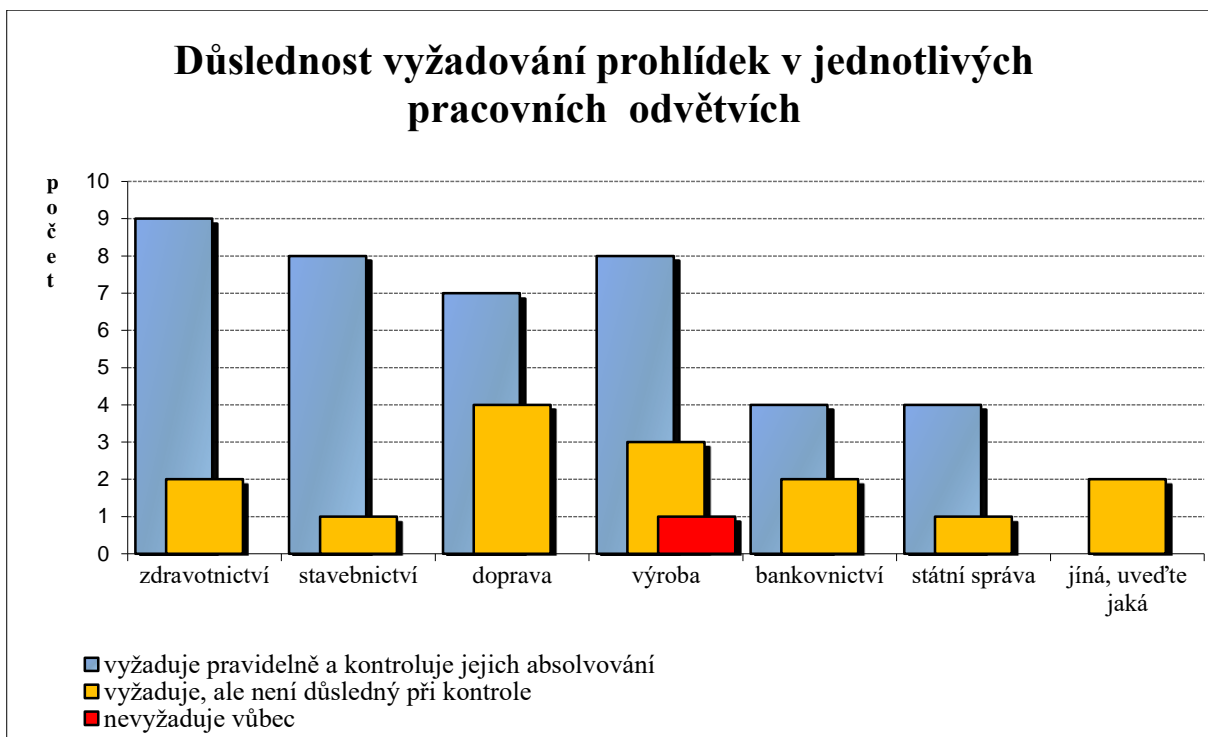
Otázka č. 3: Uved'te oblast působení Vašeho zaměstnavatele

Respondenti si měli zvolit oblast působnosti svého zaměstnavatele výběrem ze sedmi možností.

Tabulka 2 Zaměstnavatel

Zaměstnavatel	Počet	%
zdravotnictví	11	20%
stavebnictví	9	16%
doprava	11	20%
výroba	12	21%
bankovnictví	6	11%
státní správa	5	9%
jiná, uveďte jaká	2	4%
Celkem	56	100%

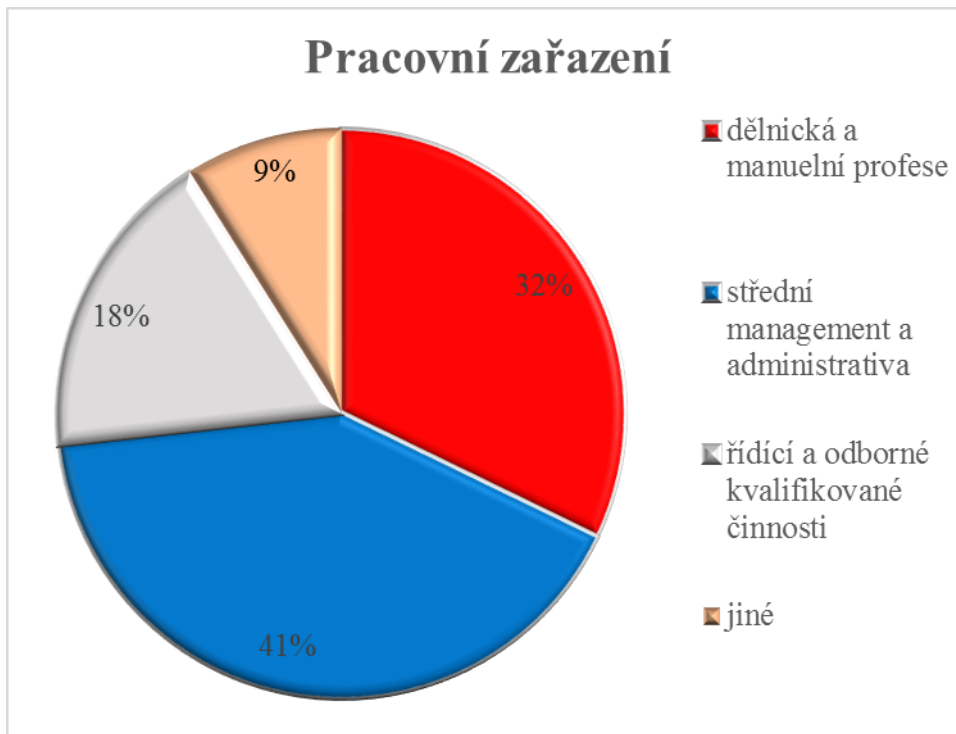
Zařazení respondentů podle zaměstnavatele jsem rozdělila do sedmi skupin podle spektra smluvních partnerů ordinace. Více než tři čtvrtiny respondentů pracují v odvětvích s vyrovnaným podílem na celkovém počtu respondentů ve výši kolem 20 % (zdravotnictví, stavebnictví, doprava a výroba). Menší podíl (cca 10 %) představují zaměstnanci státní správy a bankovnictví. Ostatní odvětví jsou zastoupena pouze 4 %.

Obrázek 3 Důslednost vyžadování prohlídek v jednotlivých pracovních odvětvích

Otázka č. 4: Uved'te Vaše pracovní zařazení

Respondenti byli dotázáni na své pracovní zařazení. Na výběr měli celkem čtyři možnosti.

Obrázek 4 Pracovní zařazení

Pracovní zařazení respondentů jsem rozdělila do čtyř skupin, kde nejpočetnější skupinu tvořili zaměstnanci středního managementu a administrativy (41%). Druhá nejpočetnější skupina dělnických a manuálních profesí představuje 32 % ze zkoumaného vzorku. Následuje skupina zaměstnanců v řídicích a odborných kvalifikovaných pozicích s 18 %. Pět zaměstnanců je z jiné profese (9%).

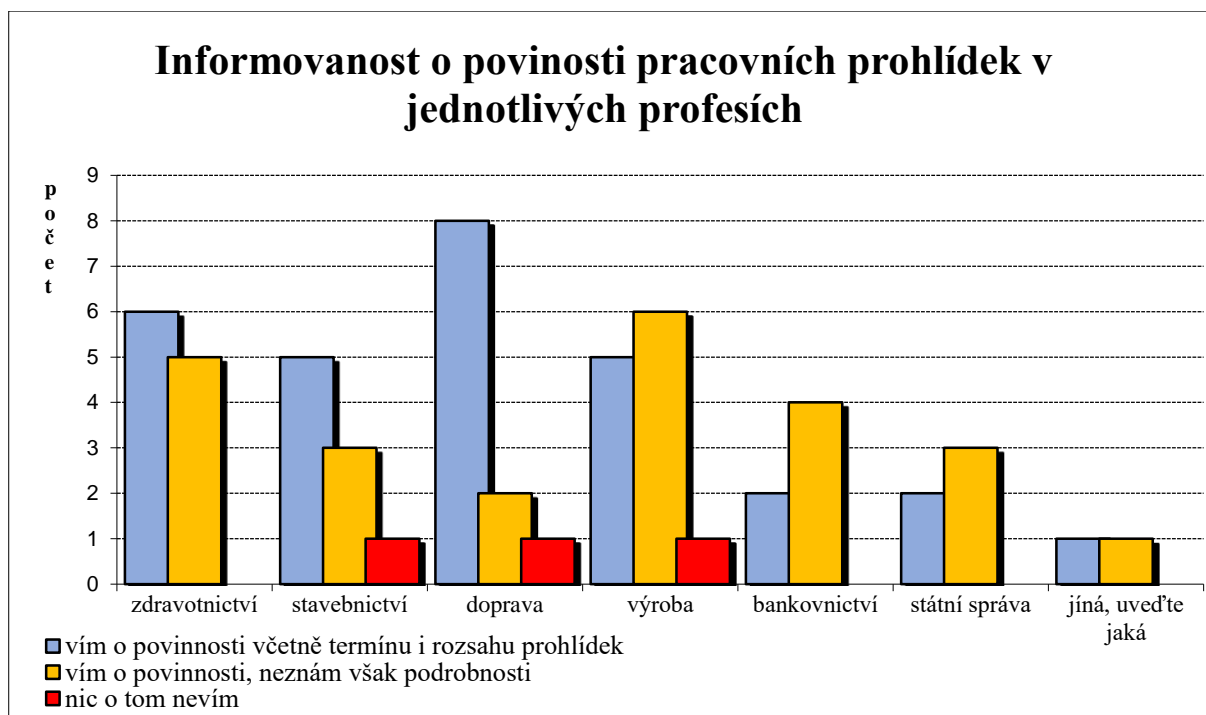
Otázka č. 5: Jaká je Vaše informovanost o povinnosti pracovních prohlídek

U respondentů jsem zjišťovala míru jejich informovanosti o problematice pracovních prohlídek.

Tabulka 3 Informovanost o prohlídkách

Informovanost o prohlídkách	Počet	%
vím o povinnosti včetně termínu i rozsahu prohlídek	29	52%
vím o povinnosti, neznám však podrobnosti	23	41%
nic o tom nevím	4	7%
Celkem	56	100%

Výsledek dotazníku ukázal, že většina respondentů (52%), je podobně informována o povinnosti prohlídek. Poměrně vysoká skupina (41 %) má však znalosti o této povinnosti pouze povšechné. Pozitivní je, že zcela neinformovaní respondenti se vyskytli pouze v 7 % případů.

Obrázek 5 Informovanost o povinnosti pracovních prohlídek v jednotlivých profesích

Otázka č. 6: Jaký význam mají podle Vás tyto prohlídky

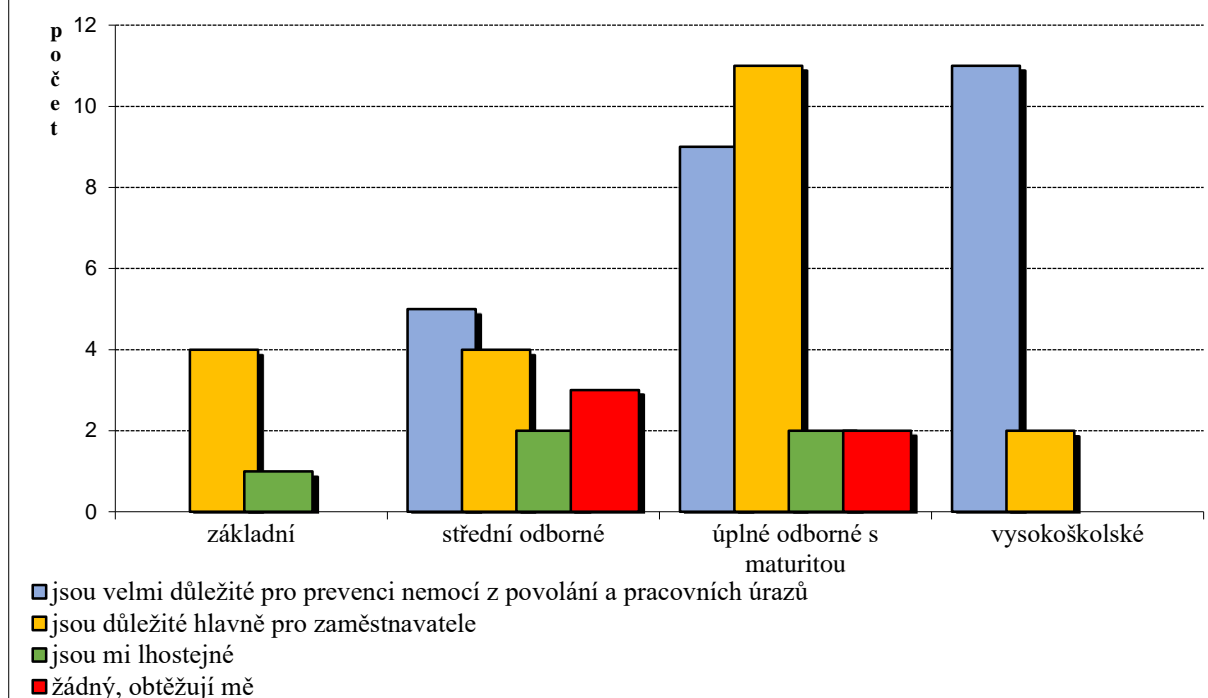
Zajímalo mě, jaký význam ze svého hlediska přikládají respondenti pracovně lékařským prohlídkám.

Tabulka 4 Význam prohlídek

Význam prohlídek	Počet	%
jsou velmi důležité pro prevenci nemocí z povolání a pracovních úrazů	25	45%
jsou důležité hlavně pro zaměstnavatele	21	38%
jsou mi lhostejné	5	9%
žádný, obtěžují mě	5	9%
Celkem	56	100%

Výsledek dotazníku ukázal, že pouze necelá polovina respondentů 45 % zastává názor, že prohlídky jsou důležité jako prevence nemocí z povolání a pracovních úrazů. Téměř pětina respondentů 38 % pak považuje prohlídky důležité spíše pro jejich zaměstnavatele. Lhostejný až negativní názor na prohlídky projevíly pouze dvě malé skupiny respondentů po 9 %.

Význam prohlídek v porovnání s nejvyšším dosaženým vzděláním

Obrázek 6 Význam prohlídek v porovnání s nejvyšším dosaženým vzděláním

Otázka č. 7: Kde jste získal/a informace o těchto prohlídkách

Dále jsem zkoumala zdroje informací respondentů o pracovně lékařských prohlídkách.

Tabulka 5 Zdroj informací o prohlídkách

Zdroj informací	Počet	%
od zaměstnavatele	40	71%
od spolupracovníků	7	13%
z médií, nebo propagačních letáčků	4	7%
od svého registrujícího lékaře	4	7%
jinde	1	2%
Celkem	56	100%

Nejčastěji získávají dotazovaní informace o prohlídkách od svého zaměstnavatele, a to celkem 71 %. To pozitivně vypovídá o vysoké míře znalostí a zájmu zaměstnavatelů o tuto problematiku. Druhý nejvýznamnější zdroj informací byl od spolupracovníků ve výši 13 %. Ostatní informační zdroje nedosáhly výše 10 %.

Otázka č. 8: Informuje Vás zaměstnavatel o povinnosti a významu pracovně lékařských prohlídek?

Zaměřila jsem se rovněž na úroveň informování zaměstnanců o pracovně lékařských prohlídkách ze strany zaměstnavatele.

Tabulka 6 Informovanost ze strany zaměstnavatele

Informovanost ze strany zaměstnavatele	Počet	%
ano, vyčerpávajícím způsobem	33	59%
ano, jen velmi obecně	22	39%
vůbec	1	2%
Celkem	56	100%

Průzkum ukázal, že zaměstnavatel aktivně přistupuje ke svým zaměstnancům a ve většině případů je vyčerpávajícím způsobem informuje o povinnosti a významu pracovně lékařských prohlídek (59 % respondentů). Ovšem téměř 40 % respondentů uvedlo, že je informována pouze obecně. Marginální část respondentů (2 %) není informována vůbec.

Otázka č. 9: Je Váš zaměstnavatel důsledný při vyžadování absolvování zdravotních prohlídek?

Důslednost zaměstnavatelů při vyžadování absolvování prohlídek byla předmětem následující otázky.

Tabulka 7 Důslednost zaměstnavatele při vyžadování prohlídek

Důslednost zaměstnavatele	Počet	%
vyžaduje pravidelně a kontroluje jejich absolvování	40	71%
vyžaduje, ale není důsledný při kontrole	15	27%
nevyžaduje vůbec	1	2%
Celkem	56	100%

Průzkum ukázal pozitivní a významnou skutečnost, že zaměstnavatelé jsou v podstatné míře důslední při vyžadování pracovně lékařských prohlídek (71 % respondentů). Více než čtvrtina zaměstnavatelů (27 %) ovšem není zcela důsledná při kontrole těchto povinností. Pouze 2 % respondentů uvedlo naprostou nedůslednost zaměstnavatele.

Otázka č. 10: Víte, kdy jste byl/a na poslední pracovně lékařské prohlídce?

Povědomí respondentů o periodicitě jejich pracovně lékařských prohlídek jsem zjišťovala v následující otázce.

Tabulka 8 Znalost respondentů o poslední prohlídce

Poslední prohlídka	Počet	%
ano, vím přesně, kdy jsem byl na poslední prohlídce	29	52%
pamatuji se, že jsem byl, ale nevím přesně kdy	21	38%
vůbec si nepamatuji	5	9%
jsem zde poprvé	1	2%
Celkem	56	100%

Nadpoloviční většina respondentů (52%) ví přesně, kdy byla na poslední lékařské prohlídce. Významná část (38 %) si pamatuje alespoň to, že na prohlídce byla, i když přesně neví kdy. 9% zaměstnanců si nepamatuje prohlídku vůbec. Nejmenší podíl ve výši 2 % byl na prohlídce poprvé.

Otázka č. 11: Je pro Vás informace od zaměstnavatele o povinnosti pracovně lékařských prohlídek důležitá?

Dále jsem zjišťovala, jaký význam zaměstnanci přikládají absolvování pracovně-lékařských prohlídek.

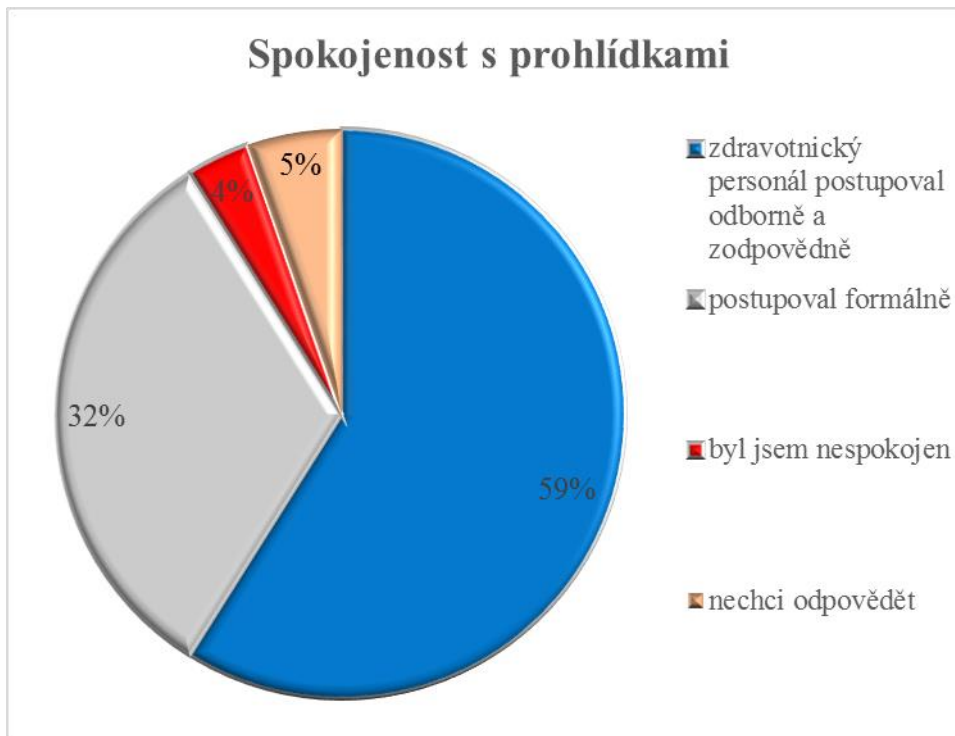
Tabulka 9 Důležitost informovanosti ze strany zaměstnavatele

Informace od zaměstnavatele	Počet	%
ano, velmi důležitá	15	27%
důležitá	21	38%
méně důležitá	18	32%
vůbec mě to nezajímá	2	4%
Celkem	56	100%

Z odpovědí na důležitost informovanosti ze strany zaměstnavatele vyplynulo, že zaměstnanci očekávají od zaměstnavatele podnět k absolvování prohlídek. Skupina, pro kterou je informovanost ze strany zaměstnavatele alespoň minimální měrou významná, je výrazně převažující. Menší význam prohlídkám ovšem přikládá cca třetina respondentů. Nezájem projevily pouze 4 % respondentů.

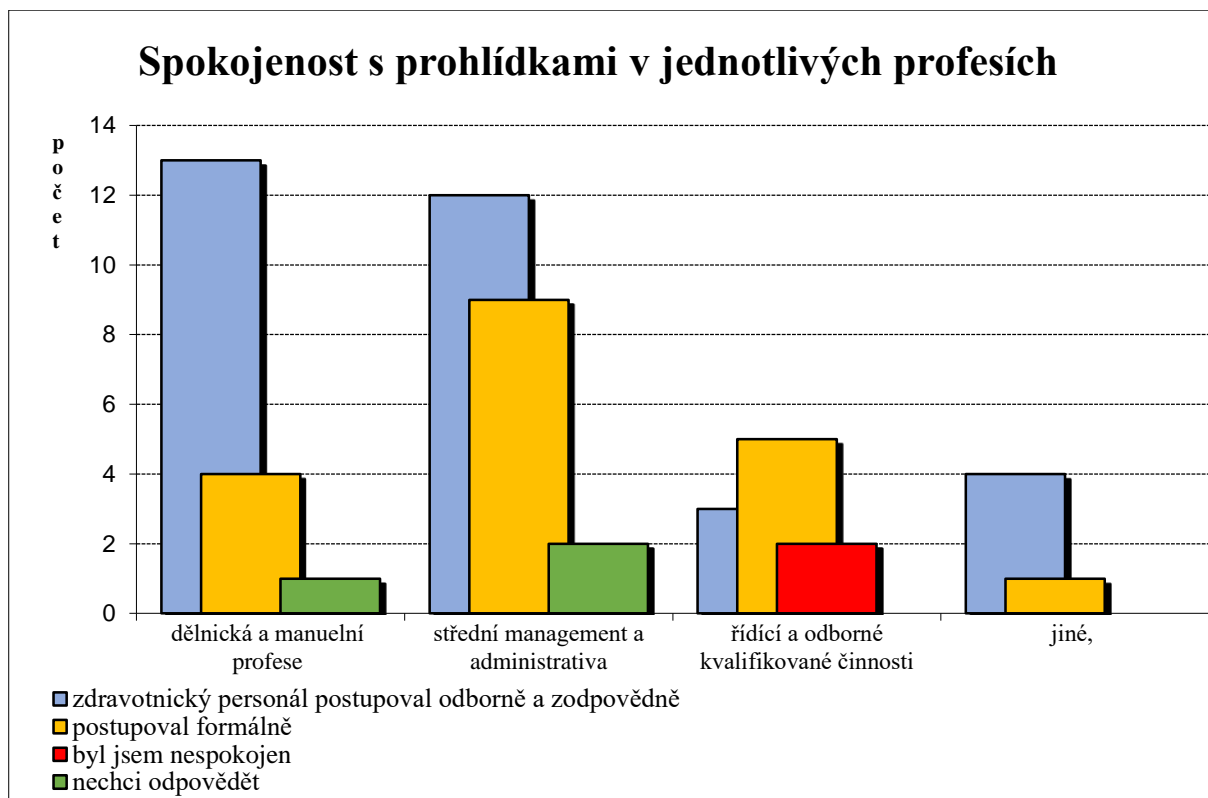
Otázka č. 12: Jak jste byl/a spokojen/a s poslední pracovně lékařskou prohlídkou?

V neposlední řadě jsem zkoumala spokojenost zaměstnanců s průběhem jejich poslední pracovně lékařské prohlídky.

Obrázek 7 Spokojenost s prohlídkami

Spokojenost s postupem zdravotního personálu vyjádřilo 59 % respondentů. 32 % respondentů má výhrady k formálnímu přístupu personálu. Pouze 4 % respondentů byly nespokojeny a 5 % na tuto otázku nechtělo odpovědět.

Obrázek 8 Spokojenost s prohlídkami v jednotlivých profesích

Otázka č. 13: Co byste si přál/a řešit s lékařem při pracovně lékařských prohlídkách?

Subjektivní požadavky respondentů na průběh a výsledky pracovně lékařských prohlídek byly předmětem následující otázky.

Tabulka 10 Podněty k řešení s lékařem

Podněty k řešení	Počet	%
konzultovat pracovní podmínky s návazností na můj zdravotní stav	24	43%
řešit pouze aktuální zdravotní stav	23	41%
nic, obtěžuje mě to	9	16%
Celkem	56	100%

Nejvíce respondentů (43%) chce řešit s lékařem pracovní podmínky v návaznosti na zdravotní stav. Téměř totožná skupina respondentů (41 %) očekává od těchto prohlídek spíše řešení svého aktuálního zdravotního stavu. Není potěšující, že nikoli bezvýznamnou část respondentů (16 %) tyto prohlídky obtěžují.

Otázka č. 14: Chcete-li cokoliv dodat k pracovně lékařským prohlídkám, uveďte to prosím

V poslední otázce jsem poskytla respondentům prostor k volnému vyjádření jejich případných dalších připomínek či podnětů k problematice pracovně lékařských prohlídek. Této možnosti bohužel žádný z respondentů nevyužil.

7 DISKUSE

V této části práce se budu zabývat shrnutím výsledků dotazníkového šetření vzhledem k výzkumným otázkám, které jsem si předem stanovila. Ke shrnutí výsledků jsem použila 56 zcela vyplněných dotazníků od respondentů. Vyhodnocené dotazníky nám pomohou přiblížit problematiku pracovně-lékařských prohlídek. Tyto poznatky se mohou stát důležitým vodítkem v úsilí o zvýšení kvality pracovně lékařských prohlídek.

Výzkumná otázka č. 1:

Jaká je důslednost vyžadování prohlídek v jednotlivých pracovních odvětvích?

Porovnávala jsem otázky dotazníku tři (Uveďte oblast působení vašeho zaměstnavatele) a devět (Je váš zaměstnavatel důsledný při vyžadování absolvování zdravotních prohlídek).

Zaměstnanci byli rozděleni do několika skupin podle ekonomických odvětví působnosti jejich zaměstnavatelů. Není překvapením, že z takto vymezených skupin hodnotily důslednost svých zaměstnavatelů při vyžadování lékařských prohlídek nejlépe zaměstnanci ze zdravotnictví. Z dalších odvětví byly nejlepší výsledky ve výrobě, stavebnictví a dopravě. Poněkud nižších hodnot bylo dosaženo u zaměstnanců z odvětví bankovníctví a státní správy. Pravděpodobná je vazba na kategorii práce. V bankovníctví a státní správě je většina zaměstnanců zařazena do 1. kategorie. Riziko pracovních úrazů tak tito zaměstnanci vnímají mnohem méně intenzivněji než zaměstnanci jiných rizikovějších odvětví. Kromě toho zaměstnanci v některých odvětvích mohou v důsledku svého špatného zdravotního stavu způsobit ohrožení zdraví či života i dalších osob. Například strojvedoucí při nekorigovaném krevním tlaku může způsobit velmi závažnou nehodu s mnoha oběťmi.

Pro přímé porovnání této otázky se mi nepodařilo nalézt žádný vhodný zdroj. Z obecného hlediska je jasné, že z hlediska zaměstnavatelů je žádoucí nalézt vhodný kompromis mezi plněním povinností se zajišťováním pracovnělékařských služeb, tedy mírou jejich důslednosti a požadavkem minimalizace nároků na jejich organizaci a hlavně financování. Např. autorka Mgr. Lucie Vrbová ve své rigorózní práci Pracovnělékařské prohlídky zaměstnanců (VRBOVÁ, 2014/2015) uvádí, že „Zájmem převážné většiny zaměstnavatelů v ČR však zůstává, aby jejich povinnosti spojené se zajišťováním pracovnělékařských služeb byly pokud možno co nejméně organizačně a finančně náročné, přiměřené rizikům práce vykonávané jejich zaměstnanci a aby právní předpisy nekladly požadavky absurdní, nepraktické či zcela nepřiměřené nebo zbytečně rozsáhlé“

Výzkumná otázka č. 2:

Jaká je důslednost zaměstnavatelů při vyžadování prohlídek v jednotlivých profesích?

Porovnávala jsem otázky dotazníku čtyři (Uveďte vaše pracovní zařazení) a devět (Je váš zaměstnavatel důsledný při vyžadování absolvování zdravotních prohlídek).

Rozdělení respondentů z hlediska profesního zařazení těchto osob přineslo poměrně zásadní rozdíly mezi výsledky v jednotlivých profesích. Důslednost hodnotily nejlépe skupiny dělnických profesí a středního managementu včetně administrativy. Skupina středního managementu a administrativy ovšem uvedla, že zaměstnavatelé nejsou zcela důslední při kontrole. Ve skupině zaměstnanců s nejvyšší kvalifikací a pracovním zařazením byly výsledky nejméně uspokojivé.

Výsledky výzkumu jsem srovnávala s diplomovou prací s názvem „Zdravotní péče o zaměstnance – povinnosti zaměstnavatele“ autorky Předotové (PŘEDOTOVÁ, 2012).

Autorka dospěla k obdobným závěrům, kdy doslova uvádí, že „Převážná většina zaměstnanců, kteří uvedli, že nedocházejí na pracovnělékařské prohlídky vykonávala administrativní činnost, popřípadě se objevily takovéto odpovědi i u některých managerů a vedoucích pracovníků.“.

Výzkumná otázka č. 3:

Jaká je spokojenost s prohlídkami v jednotlivých profesích?

Porovnávala jsem otázky dotazníku čtyři (Uveďte vaše pracovní zařazení) a dvanáct (Jak jste byl spokojen/a s poslední prohlídkou?). Ukázalo se, že stupeň profesního zařazení respondentů má poměrně zásadní vliv na spokojenost s průběhem lékařských prohlídek. Nejvyšší míru spokojenosti vykazaly skupiny dělnické a středního managementu. Druhá skupina ovšem uvedla ve značné míře, že pracovní prohlídky byly spíše formální. Celkem zvýšená kritičnost ze strany příslušníku nejvyššího profesního zařazení nejspíše odráží jejich vyšší znalosti a zároveň větší náročnost.

Pro porovnání jsem využila bakalářskou práci autorky Marcely Klímové s názvem „Spokojenost pacientů s ošetrovatelskou péčí ve vztahu k vybraným charakteristikám pacientů“ (KLÍMOVÁ, 2012). Tato práce sice přímo nepojednává o pracovně lékařských prohlídkách, ovšem pro účely porovnání se mi jeví jako nejvhodnější. Autorka zkoumala spokojenost pacientů s ošetrovatelskou péčí z mnoha úhlů pohledu. Z hlediska třídění respondentů

z hlediska dosaženého vzdělání dospěla k velmi podobným výsledkům. Z pohledu spokojenosti respondentů s lékařskými službami zjistila autorka převažující počet velmi spíše spokojených jedinců (68 %), menší počet spíše spokojených (19,4 %) a marginální množství nespokojených (9,3 %).

Výzkumná otázka č. 4:

Jaká je informovanost o povinnosti pracovních prohlídek v jednotlivých profesích?

Porovnávala jsem otázky dotazníku tři (Uveďte oblast působení vašeho zaměstnavatele) a pět (Informovanost o povinnosti pracovních prohlídek). Nejlépe informovaní se ukázali zaměstnanci dopravy. O tom svědčí i kvalifikovanost znalostí těchto zaměstnanců, když vykazali nejlepší poměr mezi podrobnou povrchní informovaností. Je evidentní, že zaměstnavatelé z řad dopravců přikládají problematice největší význam. Ostatní odvětví dosáhly vyrovnaných výsledků. Nejnižší informovanost u bankovníctví a státní správy zřejmě odráží nižší rizikovitost práce těchto profesí. Lepšímu dodržování zákona by napomohla zvýšená kontrolní činnost inspektorátu práce jednotlivých zaměstnavatelů.

Autorka Ludmila Zahradníková se ve své práci „Preventivní prohlídky u praktického lékaře pro dospělé“ (ZAHRADNÍKOVÁ, 2012) sice nevěnuje přímo pracovnímu lékařství, ale pro účely porovnání otázky informovanosti zaměstnanců s pracovními prohlídkami ji použít lze. Autorka zkoumala informovanost respondentů o četnosti a obsahu preventivní prohlídky u praktického lékaře. Ačkoliv autorka nepokládala totožnou otázku, tedy informovanost respondentů v jednotlivých profesích, je možno některá její zjištění částečně využít pro porovnání s mými závěry. V rozdělení respondentů z hlediska jejich vzdělání dospěla k prakticky totožným výsledkům. Autorka se zaměřila spíše na smysl preventivních prohlídek z hlediska respondentů. Ve stěžejním množství případů (81 %) uvádí „včasné zjištění ohrožení zdraví, nebo poruchy zdraví“.

Výzkumná otázka č. 5:

Jaký význam je přikládán prohlídkám v závislosti na stupni dosaženého vzdělání?

Porovnávala jsem otázky z dotazníku dvě (Vaše nejvyšší dosažené vzdělání) a šest (Jaký význam mají podle vás tyto prohlídky). Ukázalo se, že význam, který zaměstnanci přikládají

pracovním prohlídkám, koresponduje s výší jejich dosaženého vzdělání. Z prováděného výzkumu je zřejmé, že největší význam zdravotním prohlídkám přiřkládají respondenti se vzděláním vysokoškolským a úplným středním odborným s maturitou. Ovšem značný rozdíl vykazaly tyto skupiny ve významu prohlídek pro zaměstnavatele. Zaměstnanci se středním vzděláním dosáhli v této otázce hodnot průměrných. Nejmenší zájem zaměstnanců se základním vzděláním o pracovní prohlídky není překvapující.

V souladu s mým závěrem je i názor autorů v článku „Pracovnělékařské preventivní prohlídky“, když uvádějí, že kvalifikovaným zaměstnancům se z hlediska optimalizace jejich pracovních výkonů vyplatí podrobit se pracovně lékařským prohlídkám (BRHEL, 2007).

8 ZÁVĚR

Ve své práci jsem se zabývala pracovně lékařskými službami s důrazem na posouzení možností pro jejich zkvalitnění. Zaměřila jsem se na pracovně lékařské prohlídky a pochopení jejich významu ze strany zaměstnanců, kteří je musejí absolvovat.

Pracovně lékařské služby jsou důležitým oborem zdravotní péče. Jejich význam však často není pochopen ze strany zaměstnavatelů ani zaměstnanců. Tato skutečnost se pak odráží v tom, jak jsou pracovně lékařské prohlídky organizovány a vnímány. Stejně jako v řadě jiných medicínských oblastí je komunikace mezi zdravotnickým personálem a klientem jedním ze základních předpokladů dosažení očekávaného výsledku pracovně lékařské prohlídky: posouzení vlivu pracovního prostředí na zdravotní stav pracovníka a jeho správná interpretace.

Možnost dosažení požadovaného cíle je limitována připraveností zdravotnického personálu a úrovní znalostí posuzovaného zaměstnance, která se odráží zejména v jeho věcné (administrativní) připravenosti k prohlídce a ochotě spolupracovat při prohlídce.

V teoretické části práce jsem se soustředila na analýzu právního prostředí pro poskytování pracovně lékařských služeb, rozsah a obsah poskytovaných služeb a úlohu všeobecné sestry v této oblasti. Hodnotila jsem podmínky pro poskytování pracovně lékařských služeb v ambulanci praktického lékaře, který je současně smluvním poskytovatelem pracovně lékařských služeb pro řadu zaměstnavatelů.

Ve výzkumné části bakalářské práce jsem se zaměřila na objektivizaci úrovně znalostí a vnímání povinnosti zaměstnanců absolvovat pracovně lékařskou prohlídku. Stanovila jsem si pět výzkumných otázek. Pro jejich zodpovězení jsem provedla výzkum prostřednictvím anonymního dotazníku. Respondenti – 56 zaměstnanců smluvních zaměstnavatelů.

Mým záměrem bylo zjistit důslednost zaměstnavatelů při vyžadování pracovně lékařských prohlídek. Dále jsem zkoumala subjektivní mínění zaměstnanců, zejména jejich spokojenost s průběhem pracovně lékařských prohlídek. Předmětem průzkumu byla rovněž míra informovanosti zaměstnanců o povinnosti pracovně lékařských prohlídek. A dále skutečnost, jaký význam zaměstnanci těmto prohlídkám přikládají. Ve svém průzkumu jsem rozlišovala respondenty podle dvou hledisek, a to podle ekonomických odvětví smluvních zaměstnavatelů a podle profesního zařazení jednotlivých zaměstnanců.

Získaná data jsem zpracovala do formy tabulek a grafů a interpretovala v diskusi, ve které jsem dospěla k následujícím závěrům. Zaměstnavatelé jsou při vyžadování pracovně lékařských

prohlídek v převažující míře důslední. Zaměstnanci jsou o povinnosti absolvovat pracovní lékařské prohlídky poměrně dobře informováni, nemají však hlubší znalosti a nevnímají význam těchto prohlídek z hlediska ochrany svého zdraví.

Ke zvýšení kvality pracovních lékařských prohlídek vede několik cest. Přístup zdravotnického personálu k posuzovaným je jistě jednou z nich, ale v rámci výzkumu byl řešen jen okrajově. Ze strany zaměstnavatele nelze očekávat řešení problematiky jiné, než je dosud realizováno v rámci školení k bezpečnosti práce, která jsou zaměřena na problematiku prevence pracovních úrazů a používání ochranných prostředků.

Jako optimální se jeví cesta nenásilné edukace a vyvolání zájmu o problematiku vlivu práce na zdraví zaměstnance. Upozornění na pracovní právní dopady zdravotního stavu zaměstnance, na možnosti ovlivnit pracovní podmínky prostřednictvím poskytovatele pracovních lékařských služeb nebo na možnost předcházení civilizačním onemocněním při správném dodržování pracovních postupů. Toto jsou témata, která mohou zaujmout zaměstnance a přivést je k potřebnému dalšímu studiu nebo konzultacím se zdravotnickým personálem pracovních lékařských služeb. Tato témata jsou mimo jiné obsahem jednoduchého edukačního materiálu, který jsem na základě výsledků své práce připravila, a bude volně dostupný všem pacientům v naší ambulanci.

9 SEZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH CITACÍ

Knihy:

1. BRHEL, Petr. *PRACOVNÍ LÉKAŘSTVÍ: základy primární pracovnělékařské péče*. 1. vydání. Brno: Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2005, 338 s. ISBN 80-7013-414-3.
2. ČEVELA, Rostislav kol. *Sociální a posudkové lékařství*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2015, 160 s. ISBN 978-80-246-2938-4.
3. ŠUBRT, Bořivoj a Milan TUČEK. *Pracovnělékařské služby: povinnosti zaměstnavatelů a lékařů*. 2. doplněné vydání. Olomouc: ANAG, 2015, 351 s. ISBN 978-80-7263-944-1.
4. ŠVÁBOVÁ, Květa, Milan TUČEK, Marie NAKLÁDALOVÁ. *Pracovní lékařství pro všeobecné lékaře*. 1. vydání. Praha: Raabe, 2013, 154 s. ISBN 978-80-87553-74-9.
5. ŠVÁBOVÁ, Květa a kol. *Vybrané kapitoly z pracovního lékařství – díl 1*. 1. vydání. Praha: Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví, 2015, 92 s. ISBN 978-80-87023-35-8.
6. TUČEK, Milan, Miroslav, CIKRT a Daniela PELCOVÁ. *Pracovní lékařství pro praxi: příručka s doporučenými standardy*. 1. vydání. Praha: Grada, 2005, 328 s. ISBN 80-247-0927-9.

Kapitoly z knih:

7. MACHARTOVÁ, Vendulka. *Pracovně lékařské služby*. In: *Sociální a posudkové lékařství*. 1. vydání. 2015, s. 45-54. ISBN: 978-80-246-2938-4.

Články z peridiik:

8. BRHEL, Petr, KUKLOVÁ, Dana. *Pracovnělékařské prohlídky*. *Medicína pro praxi: časopis praktických lékařů.*, 2007, roč. 4, č. 3, s. 105-108. ISSN: 1214-8687.
9. DOSTÁL, Jiří. *Proč se vyplácí investovat do zdraví lidí? České pracovní lékařství: mezioborové odborné fórum pro pracovně lékařskou péči a postgraduální vzdělávání*. 2008, roč. 9, č. 2-3, s. 92-93. ISSN: 1212-6721.
10. GAJDOŠÍKOVÁ, Silvie. *Některé problémy lékařské posudkové služby z pohledu právního*. *Revizní a posudkové lékařství: časopis Společnosti revizního lékařství a České společnosti posudkového lékařství*. 2015, roč. 18, č. 2, s. 45-49.
11. HRNČÍŘ, Evžen. *Pracovní lékařství – základní nebo nástavbový lékařský obor? Pracovní lékařství: Czech journal of occupational medicine: časopis Společnosti pracovního*

lékařství: časopis zaměřený na problematiku zdravotní péče o pracující, hygienu práce a nemoci z povolání. 2012, roč. 64, č. 1, s. 3-5. ISSN: 0032-6291.

12. HRNČÍŘ, Evžen. Jak budeme odškodňovat pacienty trpící nemocemi z povolání? *Pracovní lékařství: Czech journal of occupational medicine: časopis Společnosti pracovního lékařství: časopis pro pracovní lékařství a závodní zdravotní péči: časopis Společnosti pracovního lékařství.* 2015, roč. 67, č. 1, s. 3-5. ISSN: 0032-6291.
13. PAVLÍČKOVÁ, Kateřina. Problematika v poskytování závodní preventivní péče v praxi. *Medicina pro praxi: časopis praktických lékařů.*, 2010, roč. 7, č. 3, s. 101-104. ISSN: 1214-8687.
14. SOVOVÁ, Eliška. Preventivní lékařské prohlídky sportovců – platné předpisy a náplň na úrovni praktického lékaře. *Practicus: odborný časopis praktických lékařů.* 2015, roč. 14. č. 2, s. 14-17. ISSN: 1213-8711.
15. ŽÍDKOVÁ, Věra, NAKLÁDALOVÁ, Marie, KOLLÁROVÁ, Helena. Základní pravidla při provádění pracovnělékařských služeb ve světle zákona o specifických zdravotních službách. *Praktický lékař: měsíčník vydávaný mladou generací lékařů při Ú. J. ČS. L.*, 2013, roč. 93, č. 1, s. 16-20. ISSN: 0032-6739.

Zákony:

16. ČESKO. Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce. In: *Zákony pro lidi.cz.* AION CS 2010-2016 [cit. 4. 4. 2016]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-262>
17. ČESKO. Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů. In: *Zákony pro lidi.cz.* AION CS 2010-2016 [cit. 4. 4. 2016]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-258>
18. ČESKO. Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách). In: *Zákony pro lidi.cz.* AION CS 2010-2016 [cit. 4. 4. 2016]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-372>
19. ČESKO. Zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách. In: *Zákony pro lidi.cz.* AION CS 2010-2016 [cit. 4. 4. 2016]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-373>

Elektronické zdroje:

20. KLÍMOVÁ, Marcela. Spokojenost pacientů s ošetrovatelskou péčí ve vztahu k vybraným charakteristikám pacientů [online]. České Budějovice, 2012 [cit. 19. 4. 2016]. Bakalářská

práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta. Dostupné z: http://theses.cz/id/78pz5l/BP_m Klimova_final.pdf

21. PŘEDOTOVÁ, Eva. Zdravotní péče o zaměstnance – povinnosti zaměstnavatele [online]. České Budějovice, 2012 [cit. 19. 4. 2016]. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta. Dostupné z: http://theses.cz/id/yvr4bi/Diplomov_prce.pdf
22. VRBOVÁ, Lucie. Pracovnělékařské prohlídky zaměstnanců. [online]. Brno, 2014/2015 [cit. 19. 4. 2016]. Rigorózní práce. Masarykova univerzita právnická fakulta, Katedra pracovního práva. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/207111/pravf_r/RIGOROZNI_PRACE_final.pdf
23. ZAHRADNÍKOVÁ, Ludmila. Preventivní prohlídky u praktického lékaře pro dospělé. [online]. Brno, 2012 [cit. 19. 4. 2016]. Bakalářská práce. Masarykova univerzita lékařská fakulta, Katedra ošetřovatelství. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/358718/lf_b/Bakalarska_prace.pdf

10 SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Věk respondentů.....	28
Obrázek 2 Význam prohlídek v porovnání s nejvyšším dosaženým vzděláním	30
Obrázek 3 Důslednost vyžadování prohlídek v jednotlivých pracovních odvětvích.....	32
Obrázek 4 Pracovní zařazení	33
Obrázek 5 Informovanost o povinnosti pracovních prohlídek v jednotlivých profesích	34
Obrázek 6 Význam prohlídek v porovnání s nejvyšším dosaženým vzděláním	36
Obrázek 7 Spokojenost s prohlídkami	42
Obrázek 8 Spokojenost s prohlídkami v jednotlivých profesích	43

11 SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Vzdělání.....	29
Tabulka 2 Zaměstnavatel	31
Tabulka 3 Informovanost o prohlídkách.....	34
Tabulka 4 Význam prohlídek	35
Tabulka 5 Zdroj informací o prohlídkách.....	37
Tabulka 6 Informovanost ze strany zaměstnavatele	38
Tabulka 7 Důslednost zaměstnavatele při vyžadování prohlídek.....	39
Tabulka 8 Znalost respondentů o poslední prohlídce	40
Tabulka 9 Důležitost informovanosti ze strany zaměstnavatele.....	41
Tabulka 10 Podněty k řešení s lékařem	44

12 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A - Dotazník

Příloha B - Edukační materiál

PŘÍLOHA A - DOTAZNÍK

Dobrý den,

jmenuji se Hana Farová a jsem studentka 3. ročníku kombinovaného studia Fakulty zdravotnických studií Univerzity Pardubice. Dovoluji si vás požádat o vyplnění dotazníku zaměřeného na informovanost pracovních–lékařských prohlídek. Tímto tématem se zabývám ve své bakalářské práci.

Dotazník je anonymní. Neexistují žádné správné, nebo špatné odpovědi, zajímají mě pouze Vaše zkušenosti, názory a postoje.

U každé otázky prosím označte pouze jednu odpověď.

Předem Vám děkuji za pomoc a spolupráci.

Hana Farová

studentka Fakulty zdravotnických studií, Pardubice

1) Uveďte, do jaké věkové kategorie patříte

- 18 – 29
- 30 – 49
- 50 a více

2) Vaše nejvyšší dosažené vzdělání

- Základní
- Střední odborné
- Úplné střední odborné s maturitou
- Vysokoškolské

3) Uved'te oblast působení Vašeho zaměstnavatele

- Zdravotnictví
- Stavebnictví
- Doprava
- Výroba
- Bankovníctví
- Státní správa
- Jiná, uved'te jaká

4) Uved'te Vaše pracovní zařazení

- Dělnická a manuální profese
- Střední management a administrativa
- Řídící a odborné kvalifikované činnosti
- Jiné, uved'te jaké

5) Jaká je Vaše informovanost o povinnosti pracovních prohlídek

- Vím o povinnosti včetně termínu i rozsahu prohlídek
- Vím o povinnosti, neznám však podrobnosti
- Nic o tom nevím

6) Jaký význam mají podle Vás tyto prohlídky

- Jsou velmi důležité pro prevenci nemocí z povolání a pracovních úrazů
- Jsou důležité hlavně pro mého zaměstnavatele
- Jsou mi lhostejné
- Žádný, obtěžují mě

7) Kde jste získal/a informace o těchto prohlídkách

- Od zaměstnavatele
- Od spolupracovníků
- Z médií, nebo propagačních letáčků
- Od svého ošetřujícího lékaře
- Jinde, kde

8) Informuje Vás zaměstnavatel o povinnosti a významu pracovně lékařských prohlídek?

- Ano, vyčerpávajícím způsobem
- Ano, jen velice obecně
- Vůbec

9) Je Váš zaměstnavatel důsledný při vyžadování absolvování zdravotních prohlídek?

- Vyžaduje pravidelně a kontroluje jejich absolvování
- Vyžaduje, ale není důsledný při kontrole
- Nevyžaduje vůbec

10) Víte, kdy jste byl/a na poslední pracovně lékařské prohlídce?

- Ano, vím přesně, kdy jsem byl/a naposledy
- Pamatuji si, že jsem byl/a, ale nepamatuji si přesně kdy
- Vůbec si nepamatuji
- Jsem zde poprvé

11) Je pro Vás informace od zaměstnavatele o povinnosti pracovně lékařských prohlídek důležitá?

- Ano, velmi důležitá
- Důležitá
- Méně důležitá
- Vůbec mě to nezajímá

12) Jak jste byl/a spokojen/a s poslední pracovně lékařskou prohlídkou?

- Zdravotnický personál postupoval odborně a zodpovědně
- Postupoval formálně
- Byl/a jsem nespokojen/a
- Nechci odpovédět

13) Co byste si přál/a řešit s lékařem při pracovně lékařských prohlídkách?

- Konzultovat pracovní podmínky s návazností na můj zdravotní stav
- Řešit pouze aktuální zdravotní stav
- Nic, obtěžuje mě to

14) Chcete-li cokoliv dodat k pracovně lékařským prohlídkám, uveďte to prosím zde

.....

.....

PŘÍLOHA B - EDUKAČNÍ MATERIÁL

PRACOVNĚ LÉKAŘSKÉ PROHLÍDKY

ZAMĚSTNANCI

Řidiči, výroba, strojívníci, dělníci, další profese

AMBULANCE

Lékařská vyšetření

SLUŽBY

Další poskytované služby

- Víte, že absolvováním pracovně lékařských prohlídek nespĺňujete pouze povinnost zaměstnavatele, kterému toto ukládá zákon, ale chráníte i své zdraví a zdraví ostatních?

- Víte, jaká máte práva a povinnosti u pracovně lékařských prohlídek?

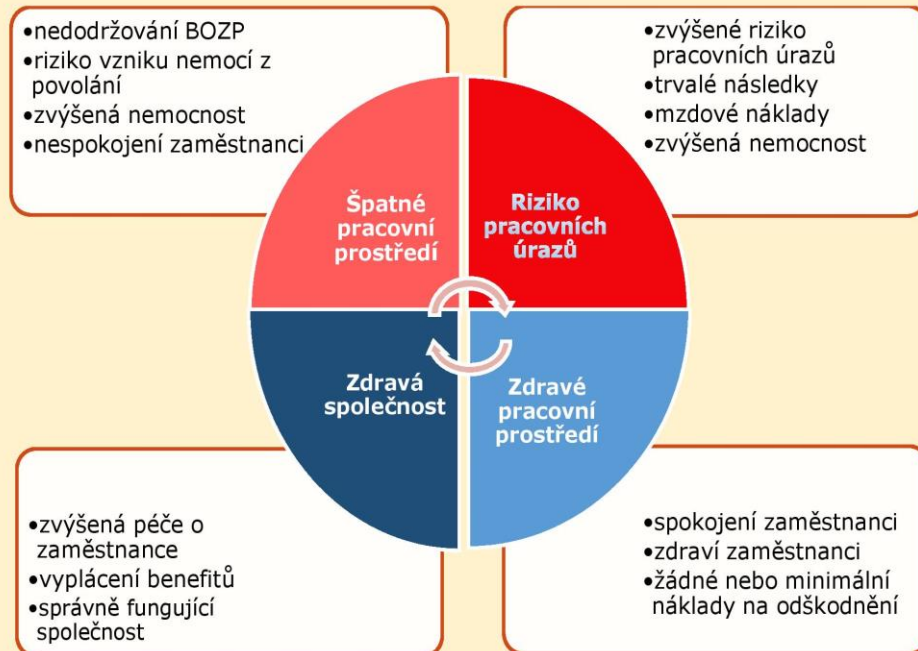

- možnost konzultace zdravotního stavu s lékařem
- možnost vyžádat prošetření, když se změnil pracovní podmínky
- máte povinnost hlásit změny zdravotního stavu
- máte omezenou volbu lékaře

- Víte, co si nemáte zapomenout vzít na pracovně lékařskou prohlídku?

- výpis ze zdravotní dokumentace od svého registrujícího lékaře (i když jdete opakovaně)
- ranní moč
- žádost o pracovně lékařskou prohlídku
- průkazku zdravotní pojišťovny

Zdroje: Zákon 373/2011 Sb., vlastní

Vypracovala: Hana Farová, edukační materiál v rámci bakalářské práce